

„Консорциум „Партньори за ефективно професионално образование“, София, 2014 год.

Задача 6.1. Изготвяне на анализ за резултатите от външното оценяване за всяка една от 20-те секторни мрежи

Анализ на резултатите от външното оценяване. Ефективност на училищата в секторна мрежа Ресторантьорство

Съдържание

1. Уводни думи.....	2
2. Икономически показатели и тенденции.	2
3. Секторна мрежа „Ресторантьорство“	3
4. Анализ, основан на индикаторите за измерване на ефективността.....	4
Индикатори от група 1. Създадени условия за придобиване на професионална квалификация чрез налична нормативна база, институционална база, материално-техническа база, осигуреност с педагогически кадри, финансово обезпечаване.....	
<i>Степен на осигуряване на квалифицирани преподаватели по преподаваните професии и специалности</i>	6
<i>Управление на училището в секторна мрежа „Ресторантьорство“</i>	10
<i>Училищна среда</i>	14
<i>Организация на учебния процес и оценяването</i>	17
<i>Партньорства и родителско участие</i>	19
<i>Удовлетвореност на учениците от условията за придобиване на професионална квалификация</i>	21
Индикатори група 3. Реализация на гражданите, придобили професионална квалификация, в икономиката и други сфери на общественния живот	
<i>Отпаднали ученици</i>	24

<i>Удовлетвореност на учениците от придобиваната професионална квалификация.....</i>	25
<i>Удовлетвореност на работодателите и характеристика на партньорствата им с професионалните гимназии.....</i>	26
5. Провеждане на бенчмаркинг-анализ в рамките на секторните мрежи и определяне на еталони (стандарты) за сравнимост на постигнатите индивидуални, секторни и системни резултати по даден показател.....	27
6. Идентифициране на пропуски и проблемни моменти при въвеждането на ЕСУПО, заедно с насоки и препоръки за тяхното коригиране.	27

1. Уводни думи

Анализът на секторна мрежа „Ресторантьорство“ е разработен в рамките на проект BG051PO001-3.2.03 „Управление за ефективно професионално образование“, който се осъществява с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския социален фонд на Европейския съюз. Анализът следва структурата на анализите на резултатите от външното оценяване и ефективността, предложен за секторните мрежи. След представянето на данни за общия икономически контекст за секторите на икономиката, към които основно има принос секторната мрежа, с фокус и върху очакванията за развитието на пазара на труда, е направен анализ за секторната мрежа, базиран на данните за наблюдаваните индикатори за измерване на ефективността на професионалното образование, част от Единната система за управление на професионалното образование. Бенчмаркинг анализът е представен в отделен документ, допълващ анализите за секторните мрежи.

2. Икономически показатели и тенденции.

Отрасълът е свързан с развитието на туризма, който – като един от експортно-ориентирани сектори на икономиката – се развива сравнително устойчиво дори и в последните 5 години, когато повечето сектори на икономиката изпитват сериозни проблеми. Над една четвърт от похарченото от чужденци, идващи в България, е насочено към ресторантьорството, като по този показател секторът е с близо 25% по-напред от хотелиерството. В същото време ресторантьорството е обвързано и със здравето на местната икономика, като е особено добре развито в големите градове. Секторът се отличава с висока степен на конкуренция, както и висока мобилност на фирмите, като в последните години продължава развитието на национални и регионални вериги.

Европейски съюз

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ“ 2007-2013
МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

Европейски социален фонд

Конкретен бенефициент: Министерство на образованието и науката
Проект: BG051PO001-3.2.03 „Управление за ефективно професионално образование“

Произведената продукция в ресторантьорството е в размер на 1.3 милиарда лева през 2012 година, като се отчита увеличение от над 14% спрямо 2008 година. Общо в хотелиерството и ресторантьорството са заети над 140 хиляди души, повечето от които в микро и малки фирми. Заетостта расте спрямо 2008 година с близо 9%, разходите за персонала се увеличават с над 44%, а броят на предприятията в сектора се увеличават с почти 20% и надминават 26 хиляди през 2012 година. Част от ресторантьорския сектор страда от изключително силни сезонни колебания (сезонният туризъм в курортите), макар че друга част е по-скоро стабилна през цялата година. Официалните заплати на заетите в сектора са най-ниските в България, с около 40% по-ниски от средните – което говори за голям дял на неформалните плащания. Като цяло отрасълът е конкурентен и има потенциал за бъдещо развитие, а търсенето на персонал ще се увеличава.

3. Секторна мрежа „Ресторантьорство“

Секторната мрежа „Ресторантьорство“ включва професионални направления туризъм, икономика, ресторантьорство, търговия обслужване, кетъринг, облекло и хранене. За целите на настоящия проект в тази секторна мрежа са включени шест училища, изброени в таблицата по-долу:

Област	Община	Населено място	Име на училището
Благоевград	Петрич	Петрич	Професионална гимназия по икономика и туризъм "Проф. д-р Асен Златаров"
Плевен	Плевен	Плевен	Професионална гимназия по ресторантьорство, търговия и обслужване
София-област	Своге	Своге	Професионална гимназия "Велизар Пеев"
Велико Търново	Велико Търново	Велико Търново	Професионална гимназия по туризъм "Д-р Васил Берон"
Видин	Видин	Видин	Професионална гимназия по облекло и хранене "Михалаки Георгиев"
Хасково	Хасково	Хасково	Професионална гимназия по туризъм "Александър Паскалев"

В професионалните гимназии, включени в секторната мрежа, през 2013 година¹ се обучават 2 876 ученици. Преподавателите в този сектор са 321. Всяка една от горепосочените гимназии е дала данни за целите на изследването и анализът се фокусира основно върху тях, като за по-детайлна картина, на фона на която ще бъде разгърнат анализът, ще бъдат използвани сравнителни данни за цялата страна по професионални направления. Съотношението ученици на един учител в изследваните гимназии от секторната мрежа е 8,96 – много близко до средното за всички включени в проучването 20 секторни мрежи – 8,95.

Средният брой на учениците в избраните гимназии от тази секторна мрежа е малко по-висок от средния за всички секторни мрежи и достига 479 ученици (средно за всички секторни мрежи този брой е 466), като само една от гимназиите е с под 400 ученици. Около 35% от преподавателите в избраните професионални гимназии в секторната мрежа са на възраст над 50 г. Това е четвъртият най-нисък дял по този показател – значително под средния – за 20-те секторни мрежи (44%).

4. Анализ, основан на индикаторите за измерване на ефективността

Анализът следва логиката на идентифицираните в рамките на проекта индикатори за измерване на ефективността на професионалното образование, за които в рамките на проведеното изследване, част от системата за ефективно управление на професионалното образование, бяха събрани данни.

Данните за училищата, включени в проекта и разпределени във двадесет секторни мрежи, са съпоставени и анализирани с данните за професионалните училища, които бяха обхванати в анкетно проучване, част от системата за ефективно управление на професионалното образование. За да могат да бъдат направени тези сравнения и да бъде коментирано представянето на училищата в секторната мрежа, бе извършен анализ на данните на всички професионални училища, включени в анкетното проучване. Трябва да се има предвид, че не за всички индикатори има данни за всички училища и съвкупността, която реално е използвана при пресмятането на отделни индикатори, може да варира с разлика от няколко десетки училища. Училищата, за които са събрани и анализирани по-голямата част от данните, са 317, като в тази бройка са включени и 112 училища, участващи в проекта, за които има събрани достатъчно данни.

В анализите по секторни мрежи и в бенчмаркинг анализа са ползвани основно два типа графики – хистограми и боксплотове. Хистограмите илюстрират отговори на въпроси в скалите, в които те оригинално са зададени на анкетираните и кодирани. Основно са използвани пет и шестстепенни рангови скали с ясно определена посока, в която оценките се подобряват/влошават. Боксплотовете илюстрират разпределението по секторни мрежи на точкови оценки от 0 до 100, които се използват в ЕСУПО. Тези точкови оценки са калкулирани на базата на разнообразие от социологически и административни данни, като точната

¹ справка на Админ Софт за 2013 г.

Европейски съюз

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ“ 2007-2013
МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

Европейски социален фонд

Конкретен бенефициент: Министерство на образованието и науката
Проект: BG051PO001-3.2.03 „Управление за ефективно професионално образование“

дефиниция на всеки индикатор и методът на изчисление са дадени в приложение. При боксплотовете, както е обичайно, кутиите показват 25-тия (отдолу) и 75-тия (отгоре) перцентил. Напречните линии отдолу и отгоре показват границата, отвъд която са разположени екстремните стойности (съответно минимум – отдолу и максимум - отгоре). Отвъд тези граници като точки са показани конкретни екстремни стойности – училища с необичайно ниски или необичайно високи оценки. За удобство на визуалното сравнение всички графики по секторни мрежи, заедно с графика на обобщаващите стойности за съвкупността, са дадени на обща дъска.

Данните за секторна мрежа „Ресторантьорство“ в приложените фигури са означени с номер 19. За да могат да бъдат представени визуално данните за всички секторни мрежи в сравнителен план, секторните мрежи са означени с номера, както е посочено по-долу:

СЕКТОРНА МРЕЖА ИЗКУСТВА 1

СЕКТОРНА МРЕЖА ТЪРГОВИЯ 2

СЕКТОРНА МРЕЖА БАНКИ И СЧЕТОВОДСТВО 3

СЕКТОРНА МРЕЖА АДМИНИСТРАТИВНИ ДЕЙНОСТИ 4

СЕКТОРНА МРЕЖА ЕЛЕКТРОНИКА 5

СЕКТОРНА МРЕЖА МАШИНОСТРОЕНИЕ 6

СЕКТОРНА МРЕЖА ЕЛЕКТРОТЕХНИКА 8

СЕКТОРНА МРЕЖА ЕНЕРГЕТИКА 8

СЕКТОРНА МРЕЖА ХИМИЧНИ ТЕХНОЛОГИИ 9

СЕКТОРНА МРЕЖА ТРАНСПОРТ 10

СЕКТОРНА МРЕЖА ХРАНИТЕЛНИ ТЕХНОЛОГИИ 11

СЕКТОРНА МРЕЖА ТЕКСТИЛ, ОБЛЕКЛО, ОБУВКИ И КОЖИ 12

СЕКТОРНА МРЕЖА ДЪРВЕСИНА, ХАРТИЯ, ПЛАСТМАСИ И СЪТЪКЛО 13

СЕКТОРНА МРЕЖА СТРОИТЕЛСТВО 14

СЕКТОРНА МРЕЖА СЕЛСКО И ГОРСКО СТОПАНСТВО 15

СЕКТОРНА МРЕЖА ВЕТЕРИНАРНА МЕДИЦИНА 16

СЕКТОРНА МРЕЖА ФРИЗЬОРСТВО И КОЗМЕТИКА 17

СЕКТОРНА МРЕЖА ХОТЕЛИЕРСТВО 19

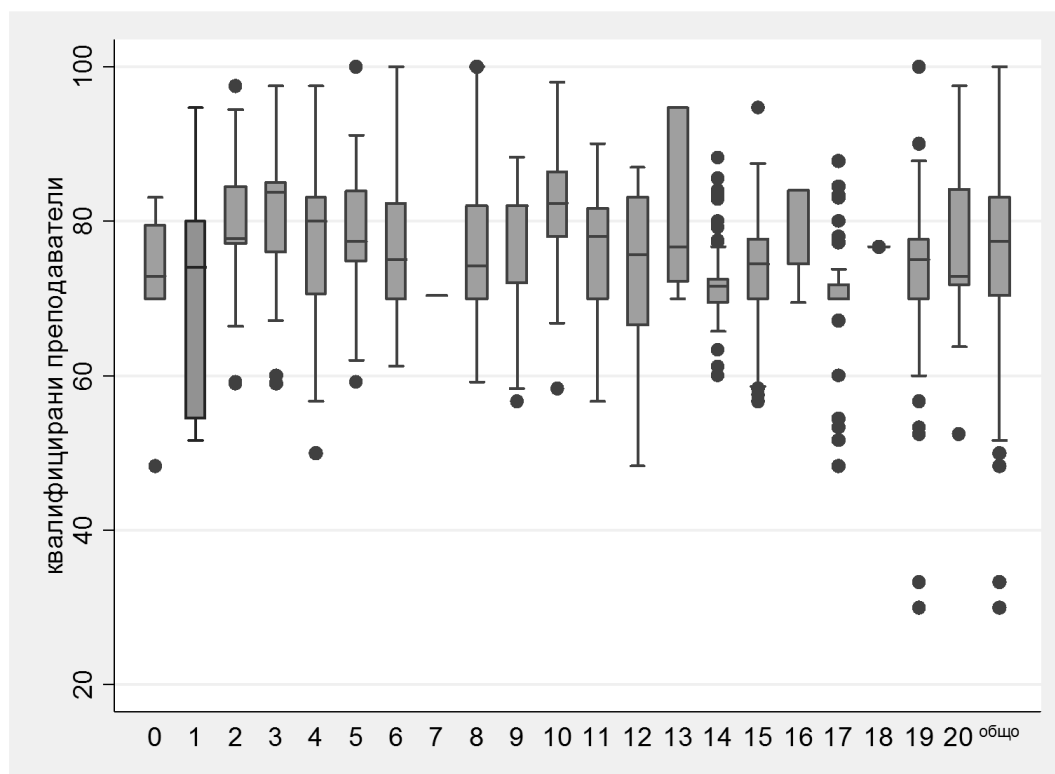
СЕКТОРНА МРЕЖА РЕСТОРАНТЬОРСТВО 19

СЕКТОРНА МРЕЖА ТУРИЗЪМ И СПОРТ 20

Индикатори от група 1. Създадени условия за придобиване на професионална квалификация чрез налична нормативна база, институционална база, материално-техническа база, осигуреност с педагогически кадри, финансово обезпечаване.

Степен на осигуряване на квалифицирани преподаватели по преподаваните професии и специалности

Фигура 1. Дял на квалифицираните преподаватели в секторна мрежа „Ресторантьорство“ и в професионалното образование

Това е комплексен индикатор, построен въз основа на данни от Информационната система на образованието. Изчислява се чрез претеглено сумиране на % учители по професионална подготовка в училищата, които а) отговарят на изискванията за заемане на длъжността с тегло 0.5, б) отговарят на изискванията за преподаване по всички предмети, които преподават с тегло 0.2, в) преподават теория и имат придобита професионално-квалификационна степен с тегло 0.2 и г) са преминали поне 1 курс за обучение в последните 3 години (след 2011 г.).

По отношение дела на квалифицираните преподаватели в секторна мрежа „Ресторантьорство“ тя не се различава съществено от данните средно за професионалното образование. В самата секторна мрежа разсейването между оценяваните като най-добре и най-лошо квалифицирани преподаватели е доста голямо, което е сериозно разсейване на фона на разсейването в професионалното образование. То е цели 70 точки от 100 възможни в този индикатор. Цели седем училища са дали екстремни оценки по отношение квалификацията на преподавателите. Това е секторът с най-голямо и сериозно разсейване на оценката в страната. Нивата на

квалификация на учителите в секторна мрежа „Ресторантьорство“ са оценени малко по-ниско от средните за професионалното образование, за сметка на драматичното разсейване.

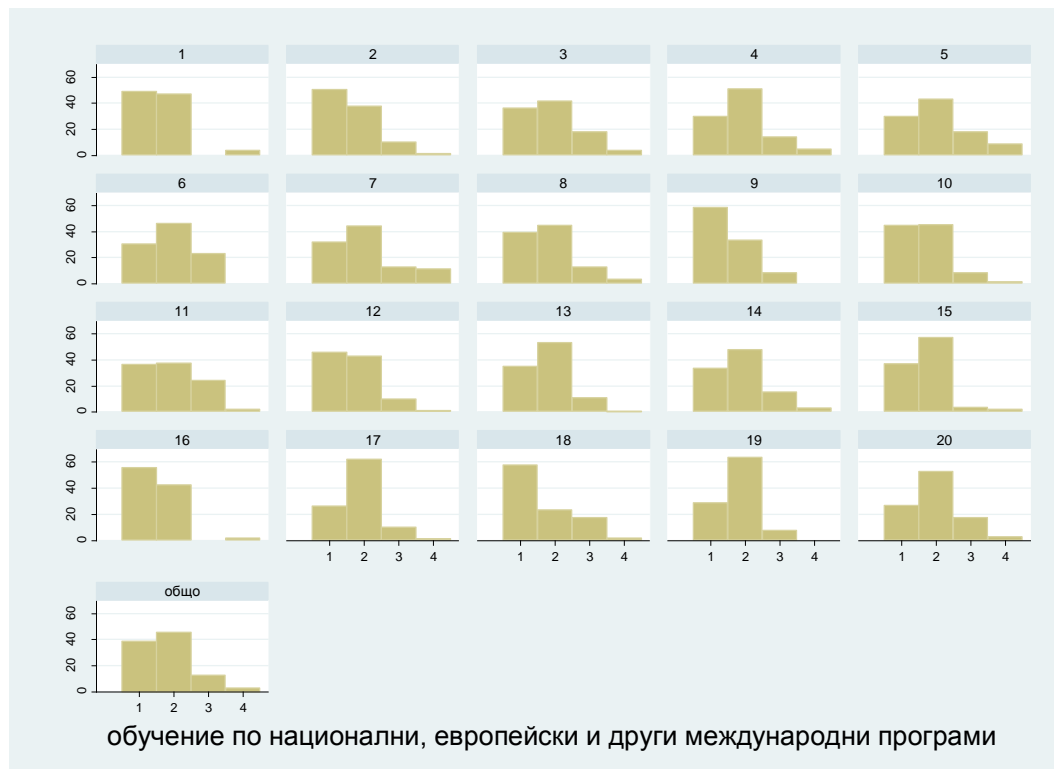
Шестте гимназии, върху които се фокусира настоящият анализ, се намират на и около средната стойност за секторната мрежа, като нито едно от тях не е дало екстремно ниска или висока стойност. Разсейването вътре в тази група е около 20 точки, между най-ниската и най-високата оценка, което значи, че се поддържа приблизително стандартизирано ниво на квалификация. Едно от училищата е с по-ниска оценка на фона на другите, която е от 65 точки и е на 12 точки от следващата най-ниска оценка, дадена в рамките на тази мрежа.

Фигура 2. Участие в обучение за повишаване на квалификацията на учителите, организирано от методическо обединение, от предприятие-партньор или по проект на училището

В секторна мрежа „Ресторантьорство“ малко над 30 % от учителите не са участвали в обученията, организирани от училището, от предприятие или от методическо обединение, но участвалите са като цяло доволни. В това отношение секторната мрежа е подобна на останалите секторни мрежи в средното професионално образование. Това означава, че от гледна точка на учителите обученията са добри и полезни и си струва да се осигури възможност на повече учители да участват в тях. Това важи с пълна сила за обученията, организирани от училището или друго методическо обединение. Учителите не са заявили най-висока степен на полезност на това обучение според тях, но мислят, че то по-скоро е било от полза.

Фигура 3. Обучение за повишаване на квалификацията на учителите, организирано в рамките на проекти по национални, европейски и други международни програми

При обученията, организирани по национални, европейски или международни програми степента на участие е около 60%, като оценките на полезността на обучението не са крайни. Отново учителите се придържат към по-умерена оценка, която в 60% от случаите на участвали е по-скоро положителна. Процентът на учителите от включените в анализа училища, които смятат обучението си по национални, европейски или международни програми за безсмислено е нула, като това в абсолютни стойности също е 0. Нито един участвал не е намерил обучението за абсолютно безсмислено, като само 3% го намират за малко смислено.

Европейски съюз

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ“ 2007-2013
МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

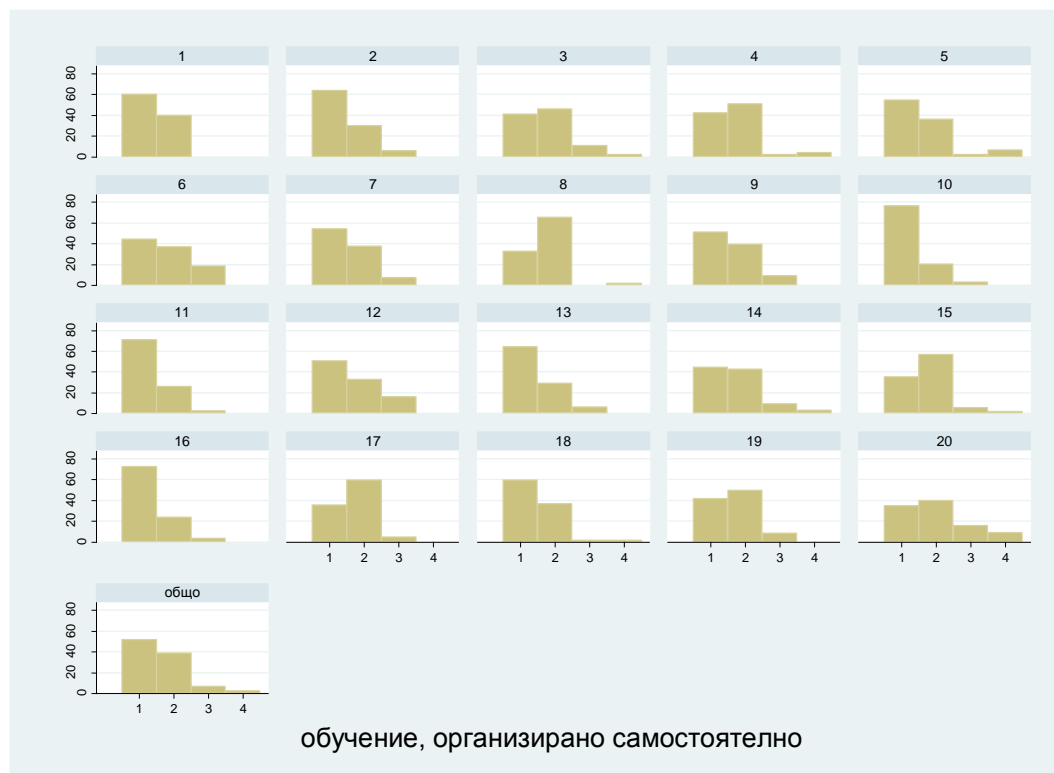

Европейски социален фонд

Конкретен бенефициент: Министерство на образованието и науката
Проект: BG051PO001-3.2.03 „Управление за ефективно професионално образование“

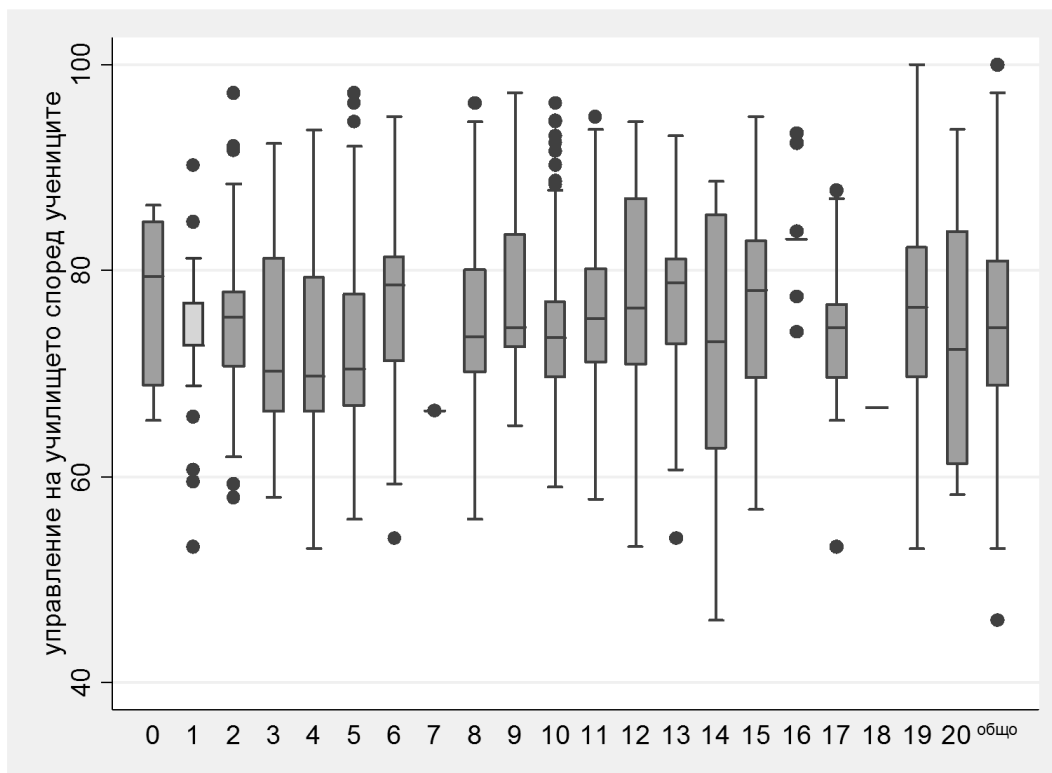
Фигура 4. Участие в обучение за повишаване на квалификацията на учителите, организирано самостоятелно

Обученията, организирани самостоятелно от учителите, се провеждат най-рядко. В секторна мрежа „Ресторантьорство“ 72% от учителите не са участвали въобще в тази форма на обучения. Въпреки това, половината от отговорилите все пак намират обученията за много полезни, а 40% за изключително полезни. Това са относително по-добри резултати от тези на другите форми на обучение. Самостоятелното организиране на обученията може да се окаже ефективно в много отношения, защото преподавателите би трябвало да знаят най-добре какви нужди имат по отношение на собствената си квалификация. Данните до тук показват, че учителите оценяват високо допълнителните си квалификационни обучения, независимо от кого са организирани, но има и място за подобрения.

Управление на училището в секторна мрежа „Ресторантьорство“

Фигура 5. Оценка на системата за управление и взимане на решения в училището според учениците

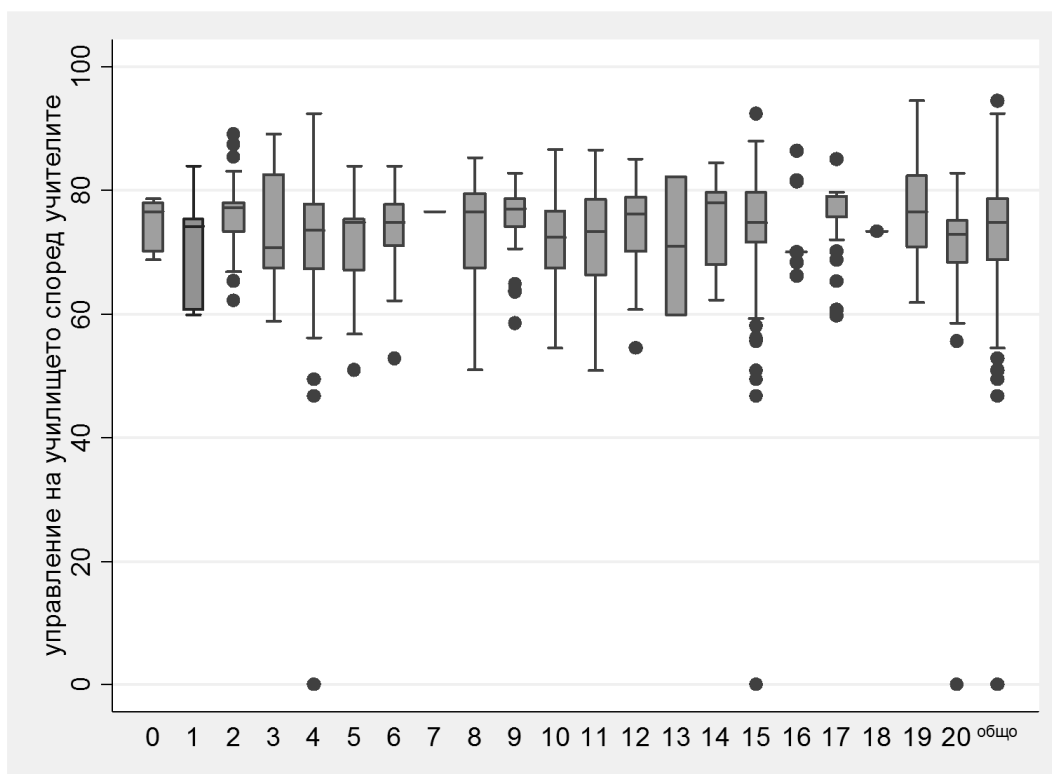
Индикаторът измерва степента на постигнатите резултати в областта на управлението на училището, като се формира се от отговорите на въпроси, зададени на учениците в училищата, включени в анализа.

Оценката на управлението на училището според учениците в секторна мрежа „Ресторантьорство“ е малко по-висока от средната за професионалното образование оценка. За него оценката е около 75 точки, като средната оценка за секторната мрежа е около 78 точки. Фигура 5, стълб номер 19 показва, че разсейването на резултатите в цялата секторна мрежа е от около 45 точки, между най-добрия и най-лошия резултат, което значи, че училищата в това професионално направление не поддържат определена политика на училищен мениджмънт и че тази политика, която се поддържа, не е подчинена на нуждите на конкретното професионално направление.

За училищата, обект на настоящият анализ, важат същите тенденции, като разликата между най-добре и най-лошо оцененото по мениджмънт училище е 11 точки от индикатора. Това значи, че групата на анализ е дори по-хомогенна откъм оценки на учениците, отколкото групата по професионално направление в национален мащаб. Пет гимназии са дали оценка малко под и малко над средната за професионалното образование, като последното е дало по-

добра оценка на управлението на училището с 10 точки спрямо последната от по-хомогенната група.

Фигура 6. Оценка на учителите за системата за управление и взимане на решения, организацията на работния процес

Индикаторът е формиран на базата на оценка по скала от 0 до 100 от анкетно проучване като част от системата за ефективно управление на професионалното образование сред учителите за удовлетвореността от управлението на училището - системата за управление и взимане на решения в училището.

В секторна мрежа „Ресторантьорство“ средната оценка на учителите за системата за управление и взимане на решения в училището и за организацията на работния процес е близка до средната за цялото професионално образование, като няма случаи на учители, дали екстремно ниски или екстремно високи оценки в рамките на секторната мрежа. Разсейването на дадените оценки е едно от най-малките в сравнение с другите мрежи в професионалното образование. Интервалът на точките е около 23, което значи, че самата секторна мрежа е хомогенна по отношение на оценките на училищния мениджмънт.

Училищата, върху които се фокусира анализът ни, са дали оценка в диапазон от около 10 точки разстояние между най-добре и най-лошо оценените училища. Това е доста хомогенна група, където преподавателите са по-скоро доволни от начините на управление на училището, като четири училища са дали оценки малко по-ниски от средната за професионалното образование, а две малко по-високи.

Европейски съюз

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ“ 2007-2013
МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

Европейски социален фонд

Конкретен бенефициент: Министерство на образованието и науката
Проект: BG051PO001-3.2.03 „Управление за ефективно професионално образование“

Фигура 7. Практика за допитване до мнението на учителите при взимането на важни управленски решения

Почти 80% от учителите в секторна мрежа „Ресторантьорство“, потвърждават, че училищното ръководство се допитва до тях при взимането на управленски решения, което е тенденция в национален мащаб. Мненията са достатъчно хомогенни и свидетелстват, че училищните ръководства се допитват и да преподавателите при взимането на важни за образователния процес решения.

Европейски съюз

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ“ 2007-2013
МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

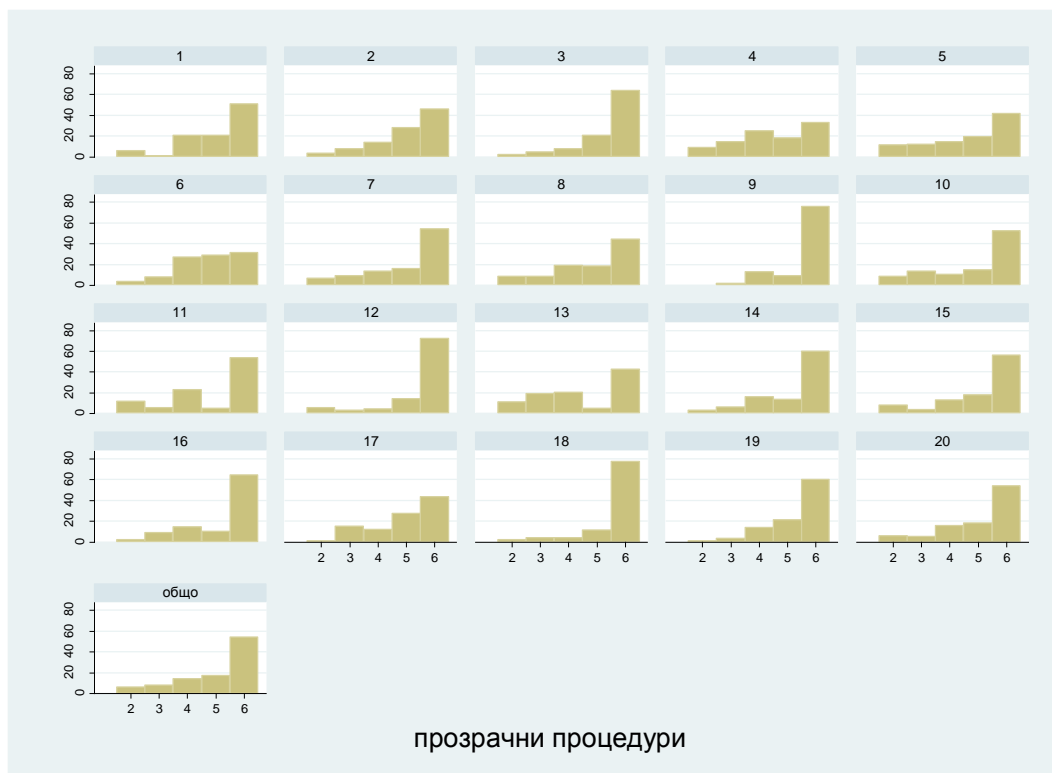

Европейски социален фонд

Конкретен бенефициент: Министерство на образованието и науката
Проект: BG051PO001-3.2.03 „Управление за ефективно професионално образование“

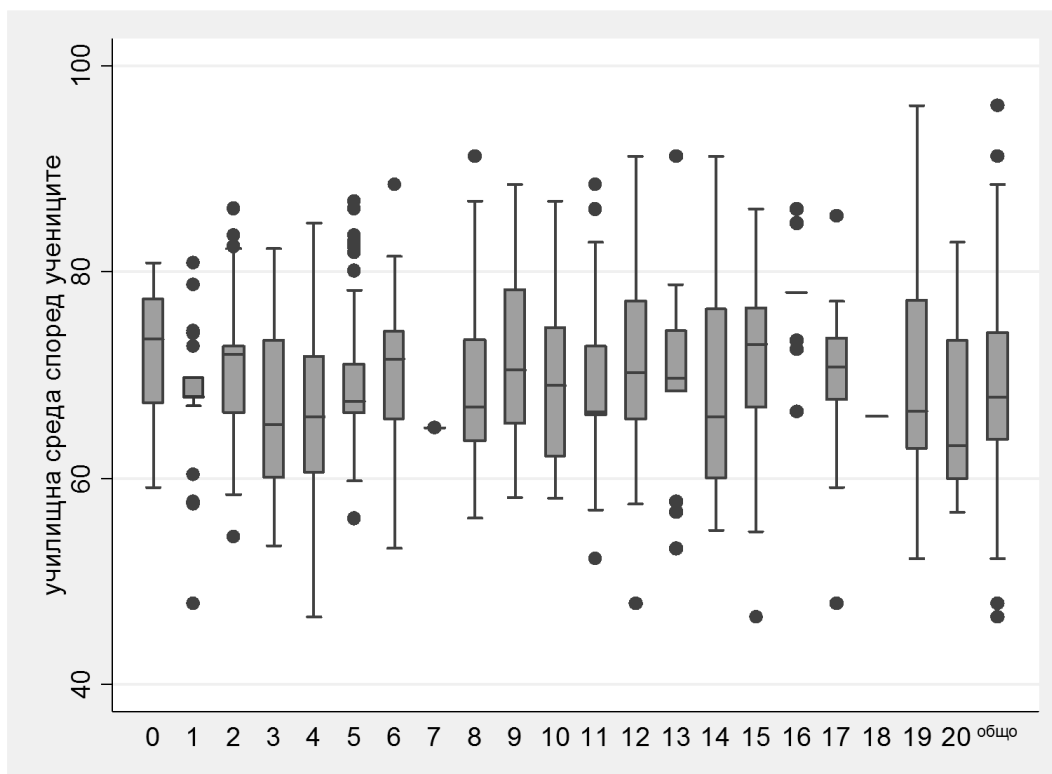
Фигура 8. Ясни и прозрачни процедури по секторни мрежи

По отношение на ясните и прозрачни процедури по вземането на решения повечето преподаватели се обединяват в мнението си, че процедурите са по-скоро или напълно ясни. Под 5% по-скоро не са съгласни, че процедурите са достатъчно прозрачни, а около 15% дават колеблив отговор.

Училищна среда

Фигура 9. Оценка на училищната среда от учениците

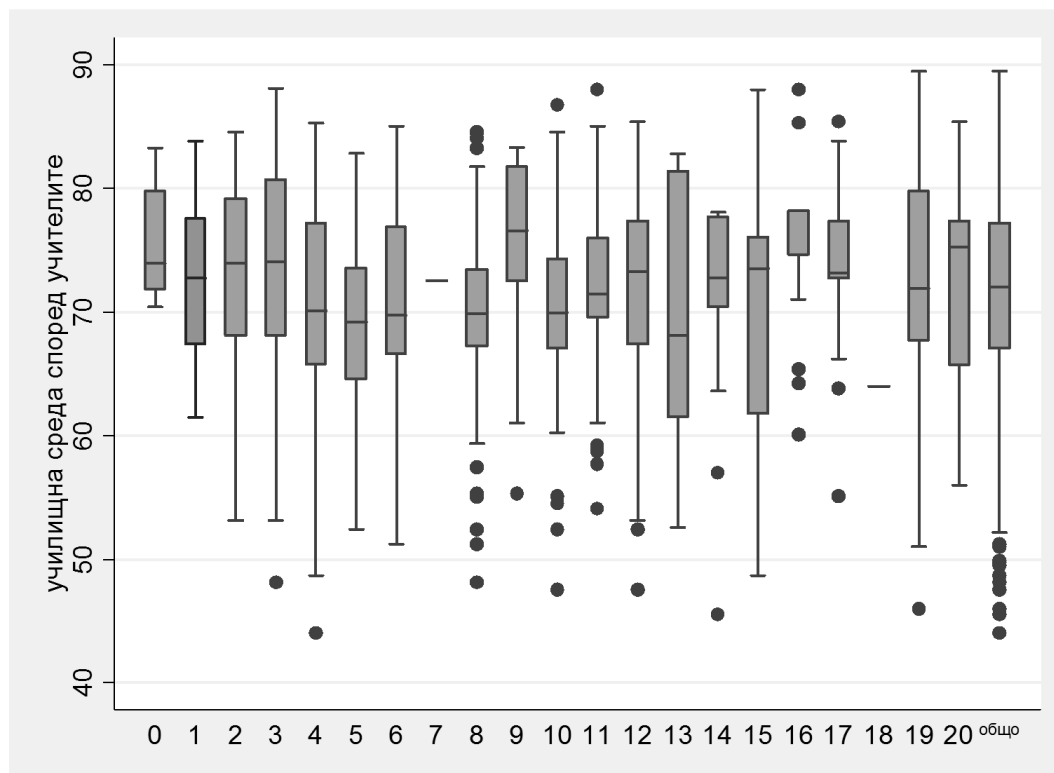
Оценката на училищната среда е комплексен индикатор, който включва отговорите на въпроси от анкетно проучване като част от системата за ефективно управление на професионалното образование, засягащи материално-техническата база, социално-битовите условия, сигурността и дисциплината в училището.

Средната оценката на секторна мрежа „Ресторантьорство“ е 68 точки от този индикатор, което практически е и средната оценка за професионалното образование. Разсейването вътре в секторната мрежа е доста голямо, почти 50 точки от 100 по този индикатор, което значи, че нивото на училищната среда се вижда почти корено различно от училищата на национално ниво. Няма екстремни стойности, нито ниски, нито високи.

Шестте гимназии, на които се базира настоящият доклад, също дават оценки, които отразяват цялостната тенденция в професионалните училища. Три от тях се движат точно около средната на интервал от нея с най-много една точка. Една гимназия е дала с 8-9 точки повече от тях като оценка на училищната среда. А учениците в други две гимназии са дали оценки в горната част на скалата от по 82 точки.

Училищната среда е на различно ниво в рамките на секторната мрежа и в рамките на анализираните гимназии.

Фигура 10. Оценка на училищната среда според учителите

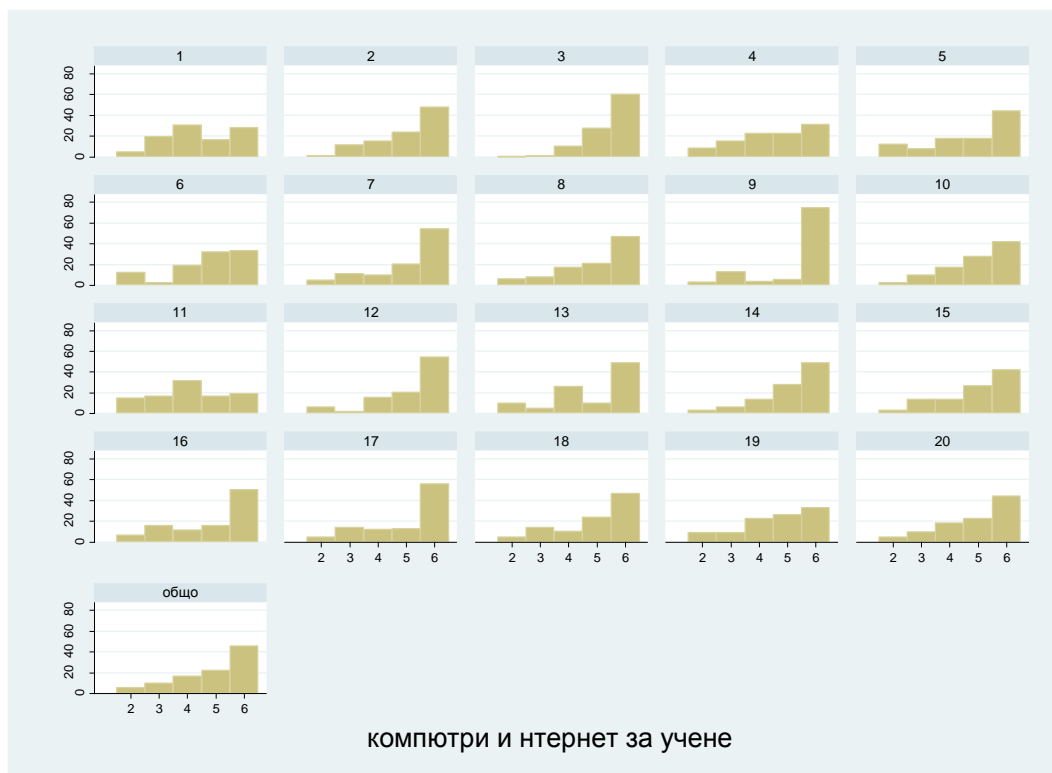

Индикаторът представлява оценка по скала от 0 до 100 от анкетно проучване като част от системата за ефективно управление на професионалното образование сред учителите за удовлетвореността от училищната среда, в т.ч. материално-техническата база, социално-битовите условия, сигурността и дисциплината, информационната дейност и мерките за социализиране на ученици в училището.

Оценката на училищната среда според учителите за професионалното направление е точно колкото средната оценка в национален мащаб. Разсейването е малко по-малко отколкото при оценката, дадена от учениците, но тук има крайна, екстремно ниска оценка.

Шестте гимназии, включени в проекта, се намират почти по цялото продължение на графиката. Има гимназия, дала 62 точки по този индикатор, което е на 10 по-малко от средната за професионалното образование в направление „Рестрантьорство“ и също на такова разстояние от първия най-нисък отговор, даден от гимназиите в групата. Учителите в нея са дали оценка на училищната среда по-ниска от учениците с 13 точки разлика. Възможно е това да се дължи на липси в материално-техническата база, които не биха могли да бъдат оценени от учениците на този етап. Има и три гимназии, които се намират около средната, като някои от тях са различни от далите такава оценка по индикатора от страна на учениците. Учителите от две гимназии дават много висока оценка на материално-техническата база, която им се предоставя, като това са и високо оценените и от учениците училища.

Фигура 11. Наличие на съвременни компютри с достъп до интернет, използвани в часовете

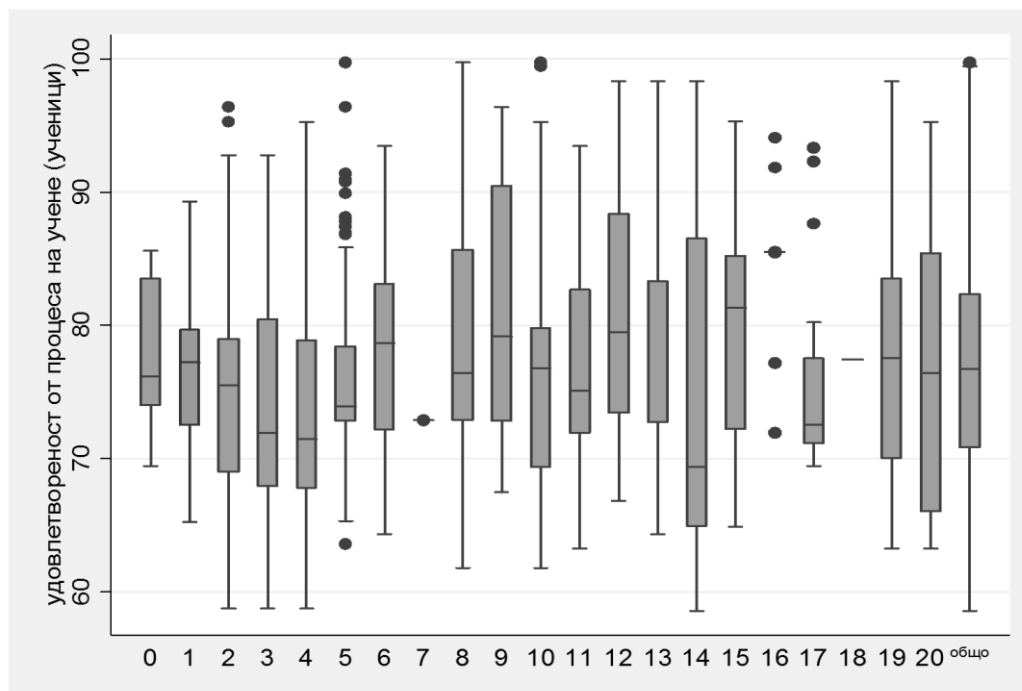

Възможността за използване на съвременна компютърна техника и интернет в часовете е един от компонентите на този индикатор (Фигура 11). Като цяло учителите от училищата в секторна мрежа „Ресторантьорство“ (колона 19), подобно на повечето секторни мрежи, са доволни от компютърната техника, с която разполагат. Скалата е с нарастващи положителни оценки от ляво на дясно².

² С „0“ са отбелязани неотговорилите

Организация на учебния процес и оценяването

Фигура 12. Удовлетвореност от процеса на учене (ученици)

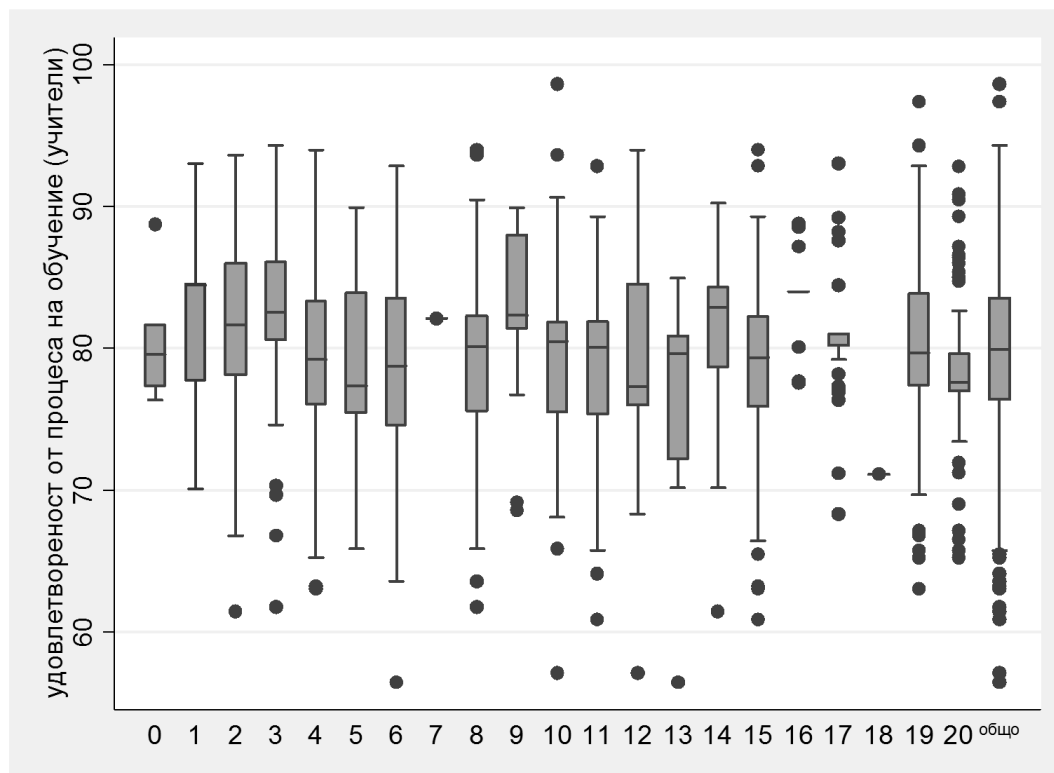

Индикаторът се базира на оценка по скала от 0 до 100 от анкетно проучване като част от системата за ефективно управление на професионалното образование сред ученици за удовлетвореността от процеса на обучение и учене, в т.ч. организацията на учебния процес, оценяването и индивидуалната работа с учителите в училището.

Удовлетвореността от процеса на учене при учениците от секторна мрежа „Ресторантьорство“ е сравнима със средната за цялото професионално образование и е малко под 80 от 100 възможни точки в индикатора. Разсейването на резултатите по училища не е много голямо в сравнение с останалите секторни мрежи. Цялото разсейване е в рамките на 25 точки от показателя, за сравнение, в някои от останалите професионални направления разсейването е около 40 точки.

Шестте гимназии от секторната мрежа попадат в рамките от 65 до 85 точки, като една от тях е дала 65 точки по индикатора и се явява долна граница за интервала в национален мащаб. Още две гимназии са дали близки до този резултат, което значи, че тук в интересуваша ни група се оформят 3 гимназии с по-недоволни ученици и 3 с по-доволни. Предвид резултата, който секторната мрежа е постигнал в техническо отношение, можем да заключим, че това недоволство по-скоро се дължи на вътрешно-училищни специфики.

Фигура 13. Удовлетвореност от процеса на обучение (учители)

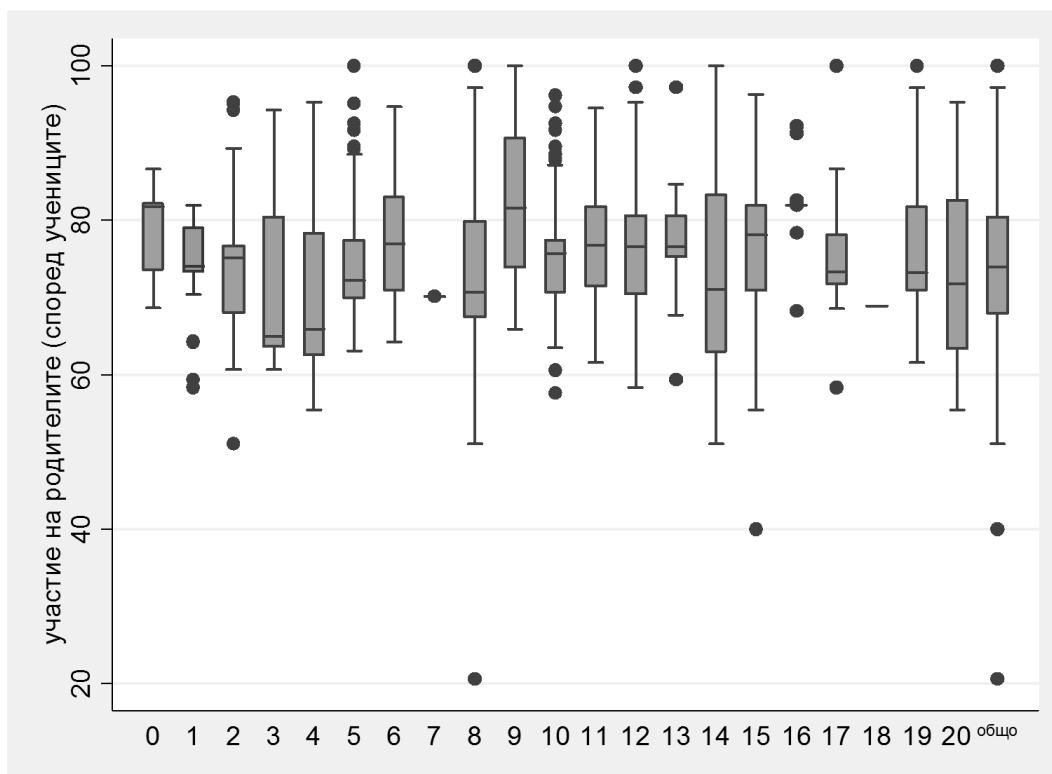
Индикаторът се базира на оценка по скала от 0 до 100 от анкетно проучване като част от системата за ефективно управление на професионалното образование сред учители за удовлетвореността от процеса на обучение и учене, в т.ч. организацията на учебния процес, оценяването и индивидуалната работа с учителите в училището.

Удовлетвореността от процеса на обучение при учителите от секторна мрежа „Ресторантьорство“ е малко по-ниска от средната за цялото професионално образование с малко под 80 точки от 100 възможни в индикатора. Разсейването на мненията е в диапазона между 65 и 95 точки, като по този индикатор се срещат и крайни оценки, положителни и отрицателни. Повече са училищата, чиито учители са дали крайно ниски оценки по отношение на удовлетвореността си от процеса на обучение.

Учителите от шестте гимназии, обект на анализа, са дали оценки в диапазона от 63 до 83 точки от индикатора. На стълб 19 може да се види разпределението за професионалното направление като цяло, а шестте гимназии се намират в долната половина на скалата. Една от гимназиите, върху които се прави анализът, е дала най-ниската оценка спрямо всички училища в професионалното образование по това направление, а другите се намират под и малко над средната оценка за направлението. Удовлетвореността е средна на база професионалното образование, но има определени места, където може да се работи за по-доброто устройване на учебния процес.

Партньорства и родителско участие

Фигура 14. Участие на родителите в училищния живот според учениците

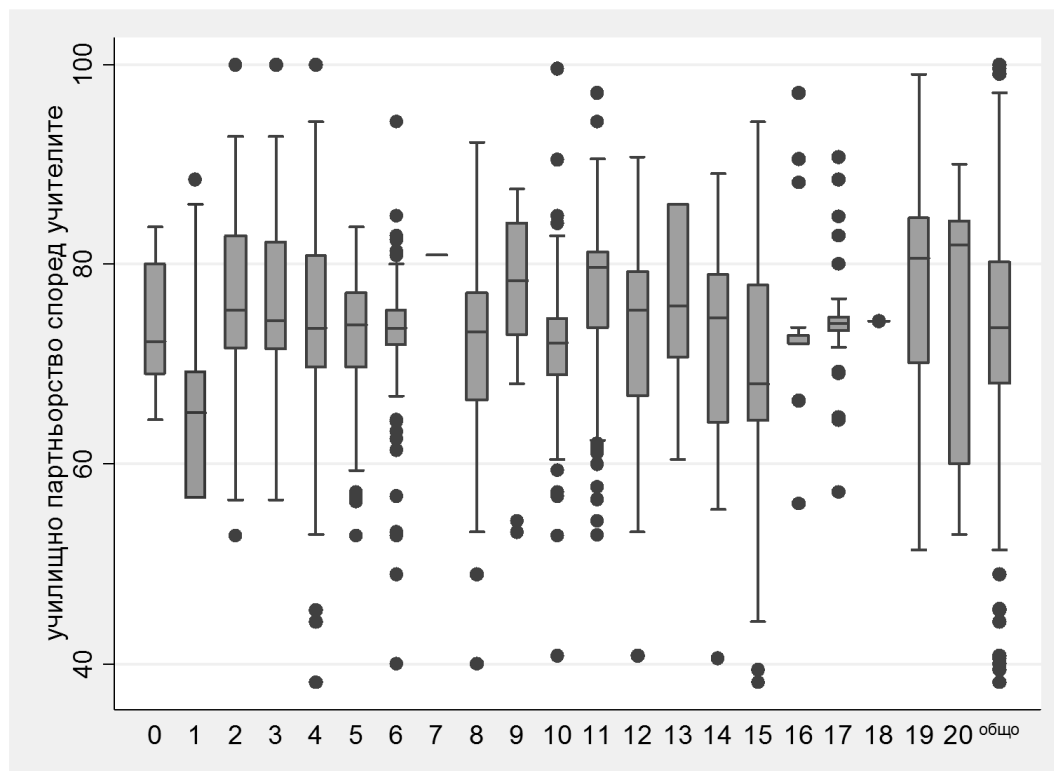

Този индикатор се базира на оценка по скала от 0 до 100 от анкетно проучване като част от системата за ефективно управление на професионалното образование сред учениците за удовлетвореността от училищното партньорство, в т.ч. участието на родителите им в училищния живот.

Според отговорите, дадени от учениците в направление „Ресторантьорство“, участието на родителите може да бъде оценено на около 70 точки при максимум от 100. Разсейването по този показател за професионалното направление е голямо - около 40 точки от индикатора, като няма екстремно ниски оценки за участие на родителите, но има училище, което е дало максимален брой точки на родителите на своите ученици за тяхното дейно вземане на участие в учебния процес.

В интересуващите ни гимназии оценката за партньорството между институциите на училището и родителите на учениците са близки една до друга, като разликата между първия и последния резултат в групата е едва 10 точки. Като цяло учениците оценяват положително партньорството между гимназия и родители, но на фона на резултатите за професионалното направление и някои други високи оценки има място да бъдат разработени още по-работещи механизми за училищно-родителско партньорство.

Фигура 15. Партньорство на училището с родителите, бизнеса и висшите училища според учителите

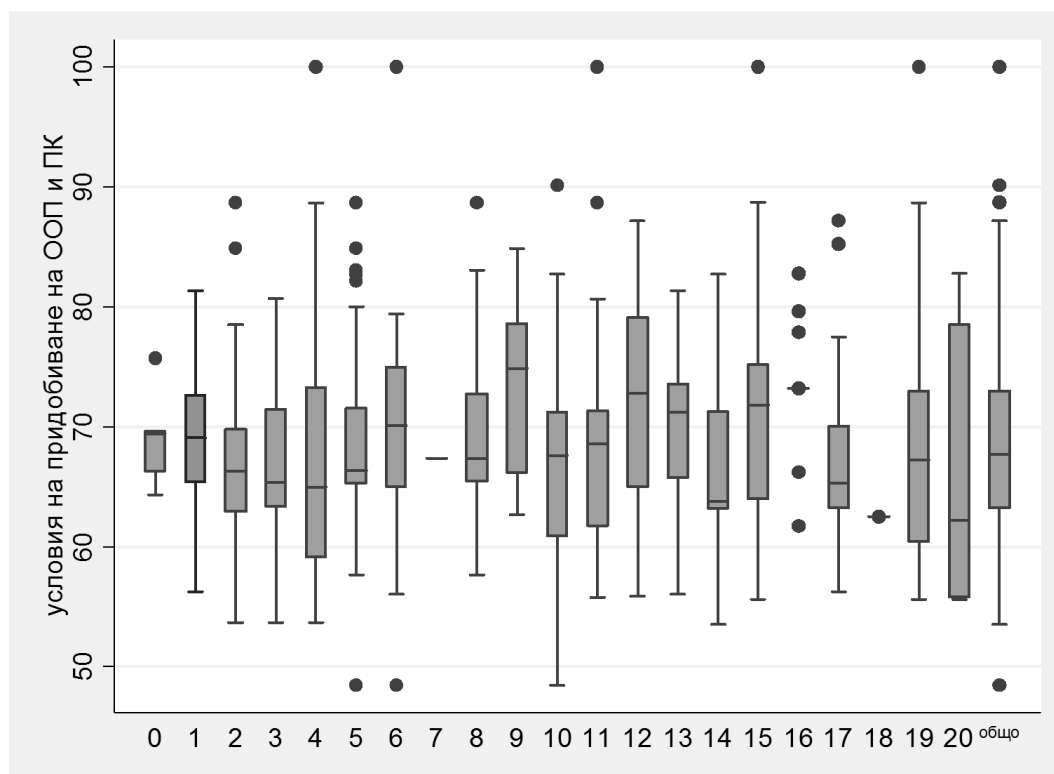

Индикаторът се базира на оценка по скала от 0 до 100 от анкетно проучване като част от системата за ефективно управление на професионалното образование сред учителите за удовлетвореността от училищното партньорство, в т.ч. партньорството между училището, родители на ученици и работодатели.

В секторна мрежа „Ресторантьорство“ оценката от страна на учителите за степента на развитие на партньорски отношения между училището от една страна и родителите, висшите училища и бизнеса от друга, е доста висока в сравнение със средната за професионалното образование. Всъщност е една от най-високите средни оценки спрямо всички професионални направления. Една гимназия от шестте, върху които се фокусира настоящият доклад, е дала оценка равна на средната за цялото професионално образование по този индикатор, а всички останали високо оценяват създадената връзка. Гимназията, дала най-ниска оценка е гимназията, която най-високо е оценила връзката между родители и училище. Възможно е всяко училище да използва различни нива на комуникация приоритетно. Въпреки това високите оценки говорят за добре развита система на общуване и участие между професионалните гимназии и техните партньори.

Удовлетвореност на учениците от условията за придобиване на професионална квалификация

Фигура 16. Степен на удовлетвореност на учащите от условията на придобиване на общообразователна подготовка и професионална квалификация

Индикаторът се базира на оценка на учениците, получена по данни от анкетно проучване като част от системата за ефективно управление на професионалното образование относно удовлетвореността им от условията на придобиване на общообразователната и професионалната подготовка.

Степента на удовлетвореност на учащите по отношение условията за придобиване на общообразователна и професионална подготовка за професионалното образование като цяло е ниска, с оценки малко над 65 точки от 100.

В секторната мрежа по ресторантьорство средата на удовлетвореност е толкова точки, колко е средното ниво на удовлетвореност в професионалните училища.

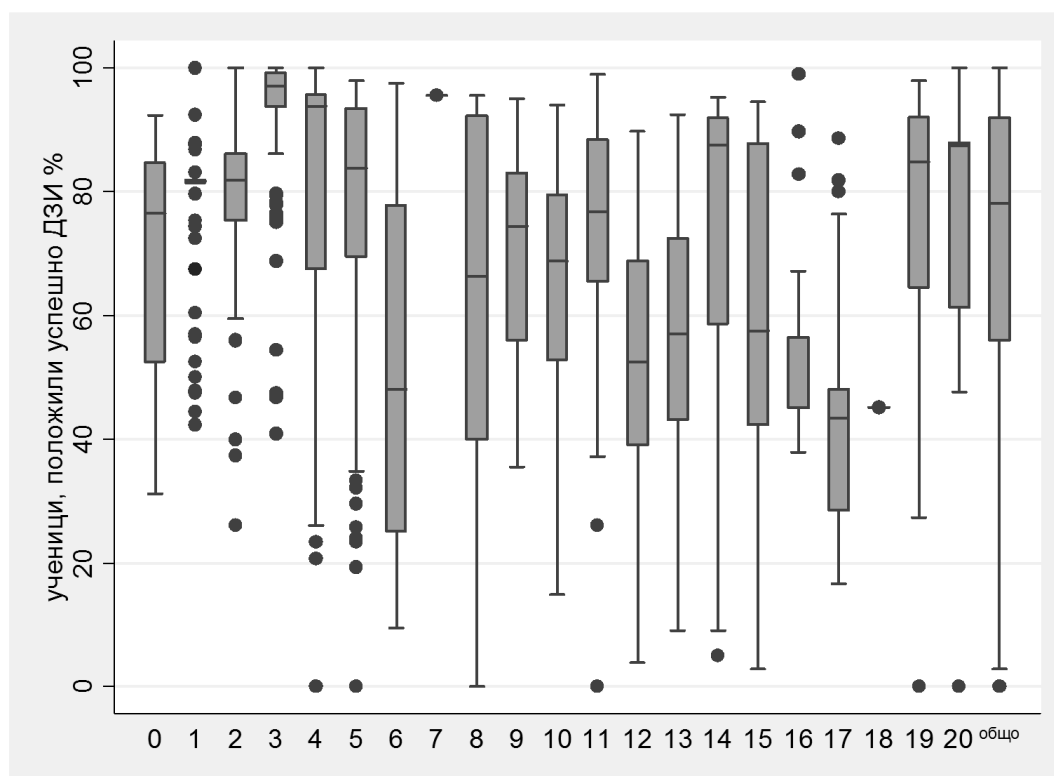
Шестте гимназии, върху които се базира настоящият доклад, са разпределени по почти цялата продължителност на стълб 19, представляващ скалата за удовлетвореност. Три от гимназиите се намират около средната за професионалното направление. Една от оценките е с 5 точки по-ниска за условията за придобиване на професионално-квалификационна степен, а една дава много по-висока оценка от цели 89 точки. Условията изглеждат доста разнородни между първата и последната гимназия, макар и да се намират в едно и също професионално направление.

Индикатори група 3. Реализация на гражданите, придобили професионална квалификация, в икономиката и други сфери на обществения живот

Тази група се базира на обективни данни за дела на учениците, които са положили успешно държавен зрелостен изпит (ДЗИ) и държавен изпит по професията (ДИП), за дела на отпадналите и индикатори за удовлетвореността на учениците от придобитата квалификация и субективни данни за удовлетвореността на представителите на бизнеса.

Ученици, положили успешно държавен зрелостен изпит и държавен изпит по професията и държавен изпит по професията

Фигура 17. Дял на учениците, положили успешно държавен зрелостен изпит

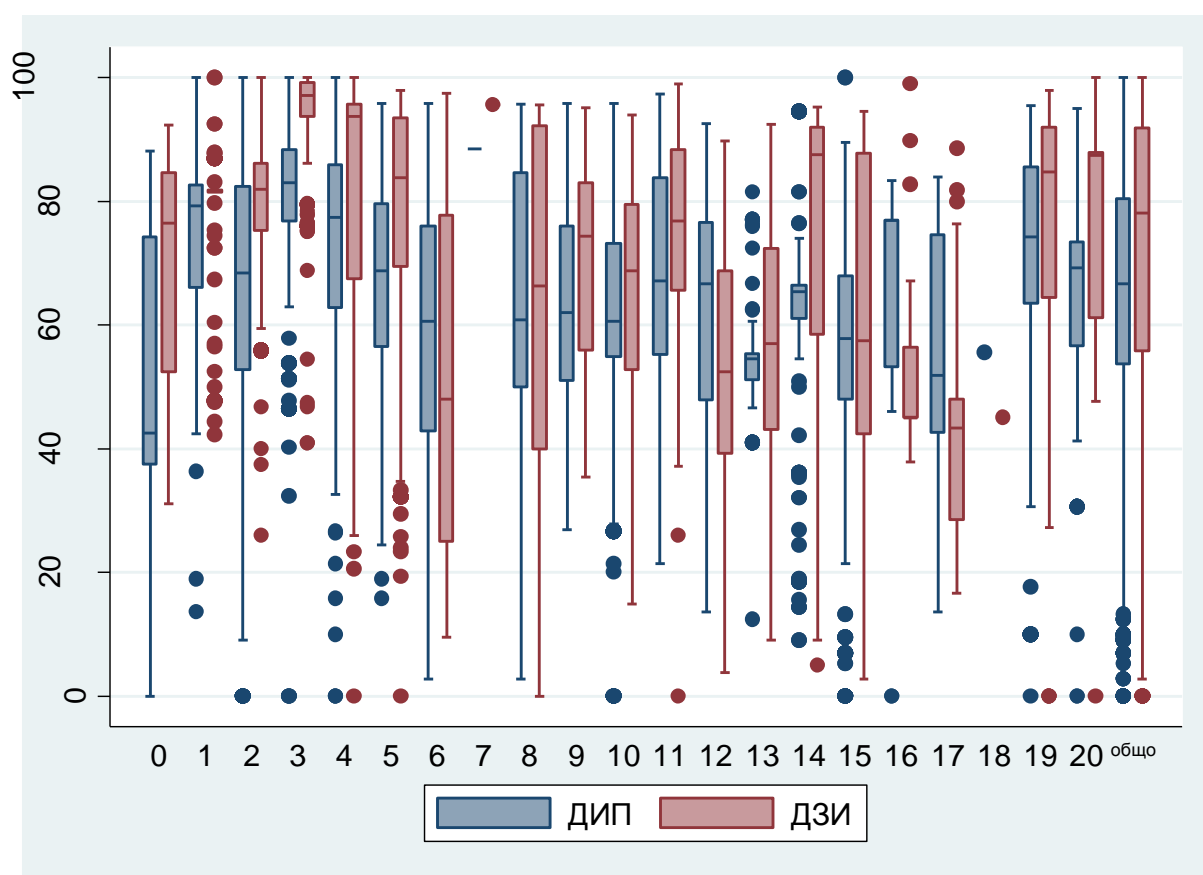
Индикаторът е изчислен на училищно ниво и показва процентът ученици, положили успешно два зрелостни изпита от месец май 2013 година.

Като цяло разликите между успеваемостта за полагане на ДЗИ по секторни мрежи са съществени. Завършващите в секторна мрежа „Ресторантьорство“ обаче се справят по-добре от средното за професионалното образование, като средният процент на успеваемост е над 80%, което говори за добра общообразователна подготовка, въпреки относително по-ниските оценки за условията по придобиване на образователно-квалификационна степен. Разсейването в самата секторна мрежа обаче е много голямо, като се простира на цели 70

точки от индикатора. Има случай на училище, в което нито един от учениците не е положил успешно ДЗИ.

Интересуващите ни в анализа гимназии са разпръснати, като в едно от тях само 68 % от учениците полагат успешно ДЗИ. Други три постигат около 80 % успеваемост, което се покрива и със средната за направлението. Последните две гимназии имат над 90% успеваемост на държавен зрелостен изпит.

Фигура 18. Дял на успешно положилите държавни зрелостни изпити и държавния изпити по професия

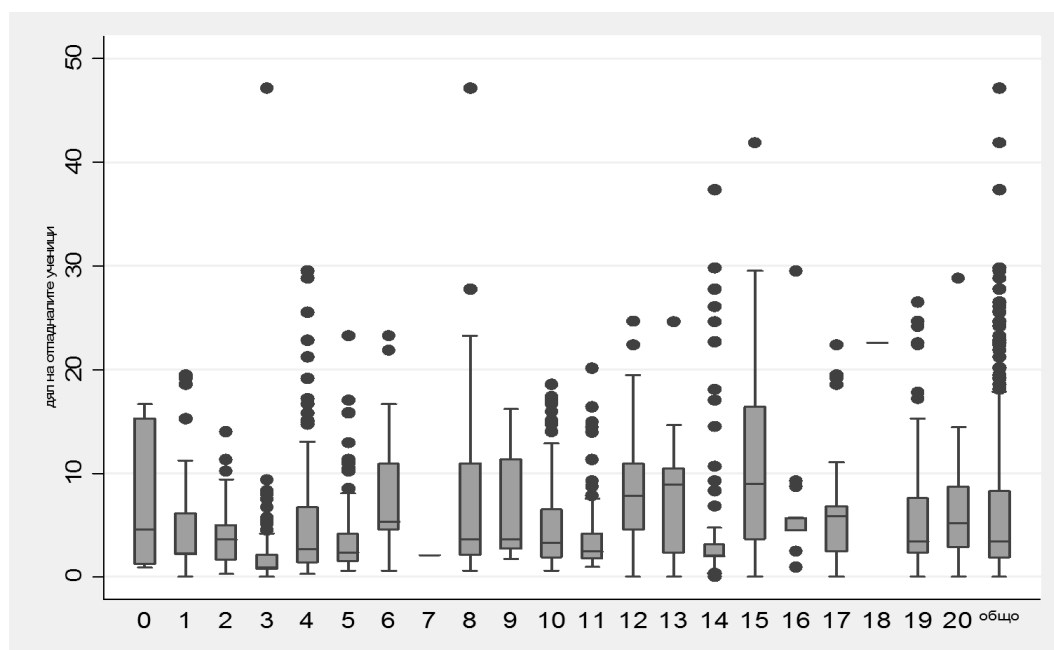
Като цяло за професионалното образование резултатите от държавните зрелостни изпити са по-високи от държавния изпит по професията. Този модел се наблюдава при повечето професионални направления, но има и изключения. Секторната мрежа „Ресторантьорство“ потвърждава това заключение. За разлика от други професионални направления, където процентът на положилите успешно ДИП и ДЗИ се разминават много драматично, тук разликата е около 10%. Това говори за добро паралелно и последователно подготвяне както за изпита за професионално-квалификационна степен, така и по общообразователните дисциплини.

В четири от гимназиите, обект на анализа, учениците по-често полагат успешно изпита за професионалната си подготовка, отколкото този по общообразователни предмети. В други три

тенденцията е за по-добро справяне с държавният зрелостен изпит. Най-сериозната разлика е от 14% успеваемост в полза на държавните изпити спрямо професионалната подготовка, което се наблюдава в един случай и 12% разлика в полза на изпита за професионална подготовка в друг случай.

Отпаднали ученици

Фигура 19. Дял на отпадналите ученици

Данните за изчисляване на индикатора са от базата данни от Информационната система на образованието. Информацията е за отпаднали от професионални паралелки за последната година, като за отпаднали се считат ученици, които са записани в клас, различен от 12-ти, през предишната учебна година (2012/2013), и не са записани в нито едно училище в нито една паралелка (вкл. общообразователна) за текущата учебна година (2013/2014).

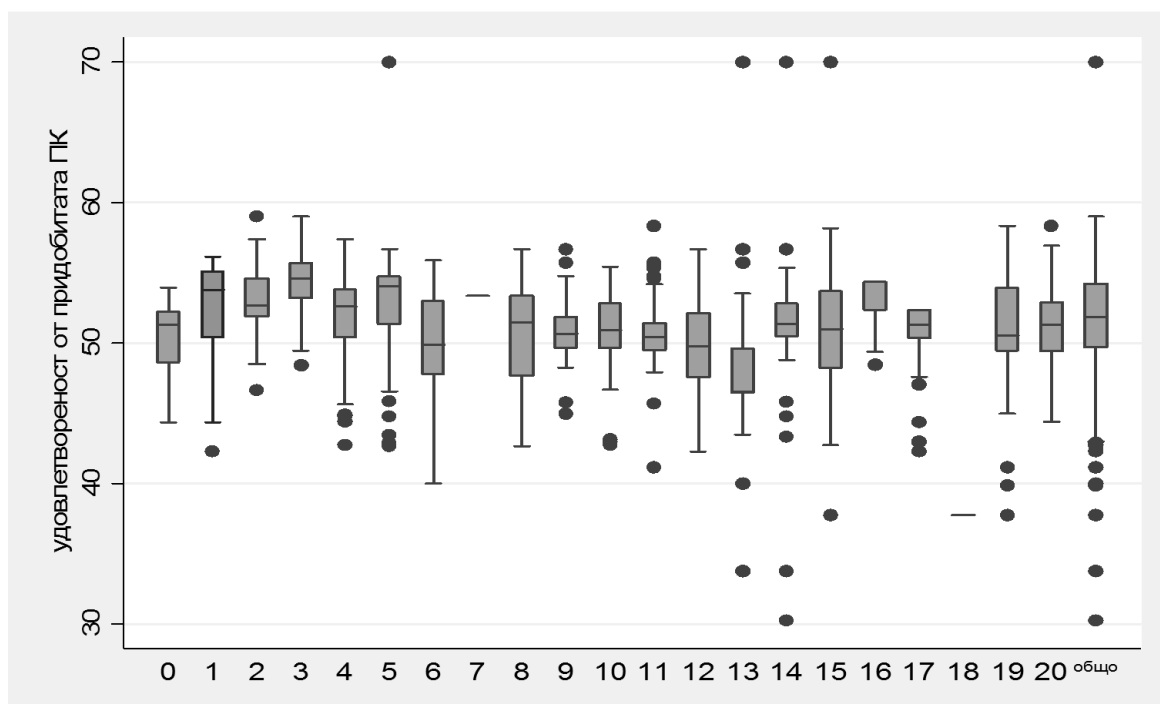
В дела на отпадналите ученици по секторни мрежи има значими разлики. В секторната мрежа „Ресторантьорство“ средната оценка на отпадането е точно толкова, колкото средната за професионалните училища в национален мащаб, но разсейването е по-голямо, тоест, има училища с драматично отпадане на ученици. В секторната мрежа има няколко училища с процент на отпадане на ученици от над 20 процента.

Шестте гимназии, представляващи интерес в настоящия доклад, са по-скоро хомогенна група, що се отнася до процента на отпаднали ученици. Във всяко от тях процентът на отпадане е под 5% и до 2%. Това са резултати близки до средата на отпадане в професионалното образование, което значи, че отпадането по-скоро не се дължи на конкретното професионално направление или намирането му за безперспективно от страна на учащите в него.

Тези данни повдигат въпроси за ефективността на професионалното образование, за неговата актуалност и приложимост, както и за това кои ученици се насочват към него и как те да бъдат задържани в образователната система.

Удовлетвореност на учениците от придобиваната професионална квалификация

Фигура 20. Удовлетвореност от придобитата професионална квалификация

Индикаторът се базира на оценка по скала от 0 до 100 от анкетно проучване като част от системата за ефективно управление на професионалното образование сред учениците за удовлетвореността от придобитата професионална квалификация, в т.ч. отношението им към гимназията, плановете им за развитие след като го завършат и качеството на подготовката, която получават.

Удовлетвореността от получената професионална подготовка на учениците в професионалните училища е като цяло ниска, с малко над 50 точки, като има по-големи разсейвания.

В направление „Ресторантьорство“ оценката на удовлетвореност не е толкова разпръсната, колкото е за професионалното образование, движейки се в параметрите между 45 и 55 точки, като няколко училища са дали екстремно ниски оценки на удовлетвореността си от професионалната квалификация.

Шестте гимназии, върху които е построен анализът, са дали оценки около средната, като няма откъсвания от хомогенната група. По отношение на професионалната си квалификация учениците са средно уверени за нейната полза за тях лично и възможността да се реализират в нея.

Удовлетвореност на работодателите и характеристика на партньорствата им с професионалните гимназии

Работодателите в сектор „Ресторантьорство“, които са отговорили на въпросът за вземането на участие по някой от десетте начина на участие в средното професионално образование, са 76.

От отговорилите и вземащи участие над 60% заявяват, че информират професионалните гимназии за свободните работни места, които предлагат. В 40% от случаите професионалните училища са потърсили мнението на работодатели в сектора за програмите на обучение, които предлагат. Това все пак е една не много силна връзка и заинтересованост от страна на професионалните училища за връзката с пазара на труда и говори за наличието на малка и недостатъчна връзка между училище и работодатели.

По отношение на осигуряването на база за провеждане на учебни практики и стажове, над 80% от работодателите имат осигурена такава и предлагат възможности за учещите в професионално направление „Ресторантьорство“. Една от формите на сътрудничество, която се характеризира с ниско участие и не голяма популярност, е наемането на учители, преподаващи в професионалното направление, на работа. В секторната мрежа „Ресторантьорство“ работодателите, които практикуват тази форма на сътрудничество, са малко над 15%. Това е нисък процент в сравнение със средното участие за професионалното образование и е възможно тази форма на сътрудничество да спомогне положителното развитие на връзката между кадрова подготовка и пазар на труда в професионалните училища.

Забелязва се, че чисто финансовата подкрепа за оборудване на професионалните гимназии е доста непопулярна сред работодателите. По този начин едва 20% от работодателите са взели участие в тази форма на сътрудничество. В настоящата секторна мрежа едва 5% от работодателите дават стипендии за изявени ученици, което е тенденция в цялата страна, но все пак се намира под нея в процентно съотношение.

По отношение предлагането на работа за завършили ученици, които са се обучавали в сектора, около 80% от работодателите предлагат такива места, като в процентно отношение това се разминава леко с процента на работодателите, които по принцип информират професионалните училища за свободни работни места. 15% по-малко са работодателите, които предлагат работа на изявени ученици, които имат навършени 16 години. Този резултат е един от по-добрите на фона на други сектори в страната и показва относително по-голямата ангажираност на работодателите в сектора по отношение на кадрите, които излизат от професионалните училища. Голяма част, около 80% от работодателите в сектора, наемат хора със средно професионално образование, отговарящо на тяхната икономическа дейност. Това е тенденция за професионалното образование като цяло, но все пак секторната мрежа „Ресторантьорство“ произвежда кадри с подготовка, която по-скоро отговаря на търсенията на пазара на труда. А в случай, че определено ниво на подготовка липсва, работодателите компенсират с наставничество.

5. Провеждане на бенчмаркинг-анализ в рамките на секторните мрежи и определяне на еталони (стандарти) за сравнимост на постигнатите индивидуални, секторни и системни резултати по даден показател

Бенчмарк анализът е направен с използване на методите за анализ на границата на ефективност. Анализираните единици са училища, групирани по секторни мрежи. За всяко училище е изчислен количествен показател за ефективността, посочено е мястото му в скалата на ефективност и са получени препоръки за подобрения по отделни индикатори. Наблюденията са коментирани на ниво секторни мрежи. Тъй като при анализа на ефективността общият контекст е решаващ за разбирането на ролята на отделните фактори, не беше подходящо резултатите да се коментират изолирано от останалите. Направен е и анализ дали е подходящо референтни училища, от които може да бъде почерпен опит, да се търсят само в секторната мрежа или е добре това да става в цялата съвкупност от средни професионални училища. Съответният раздел може да бъде намерен в обобщения бенчмарк анализ.

6. Идентифициране на пропуски и проблемни моменти при въвеждането на ЕСУПО, заедно с насоки и препоръки за тяхното коригиране.

Проблемните моменти при въвеждането на ЕСУПО, както и полезността на отделните индикатори, са разгледани в контекста на цялата система на средното професионално образование. Подбраните до момента индикатори са валидни за всички секторни мрежи и имат голямото предимство да позволяват сравнимост. Най-добре изпълняват тази функция индикаторите, които освен останалите си полезни свойства като релевантност, надеждност, измеримост, ниска чувствителност към незначителни промени в контекста, успяват да диференцират добре различните училища и различни съвкупности от училища, каквито са секторните мрежи. Затова най-подходящо е тези индикатори да бъдат разгледани за всички секторни мрежи едновременно. Съответният раздел може да бъде намерен в обобщения бенчмарк анализ.

Списък на фигурите в текста

Фигура 1. Дял на квалифицираните преподаватели в секторна мрежа „Ресторантьорство“ и в професионалното образование	6
Фигура 2. Участие в обучение за повишаване на квалификацията на учителите, организирано от методическо обединение, от предприятие-партньор или по проект на училището.....	7
Фигура 3. Обучение за повишаване на квалификацията на учителите, организирано в рамките на проекти по национални, европейски и други международни програми	8

Европейски съюз

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ“ 2007-2013
МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

Европейски социален фонд

Конкретен бенефициент: Министерство на образованието и науката
Проект: BG051PO001-3.2.03 „Управление за ефективно професионално образование“

Фигура 4. Участие в обучение за повишаване на квалификацията на учителите, организирано самостоятелно	9
Фигура 5. Оценка на системата за управление и взимане на решения в училището според учениците	10
Фигура 6. Оценка на учителите за системата за управление и взимане на решения, организацията на работния процес	11
Фигура 7. Практика за допитване до мнението на учителите при взимането на важни управленски решения	12
Фигура 8. Ясни и прозрачни процедури по секторни мрежи	13
Фигура 9. Оценка на училищната среда от учениците	14
Фигура 10. Оценка на училищната среда според учителите	15
Фигура 11. Наличие на съвременни компютри с достъп до интернет, използвани в часовете ...	16
Фигура 12. Удовлетвореност от процеса на учене (ученици)	17
Фигура 13. Удовлетвореност от процеса на обучение (учители)	18
Фигура 14. Участие на родителите в училищния живот според учениците	19
Фигура 15. Партньорство на училището с родителите, бизнеса и висшите училища според учителите	20
Фигура 16. Степен на удовлетвореност на учащите от условията на придобиване на общообразователна подготовка и професионална квалификация	21
Фигура 17. Дял на учениците, положили успешно държавен зрелостен изпит	22
Фигура 18. Дял на успешно положили държавни зрелостни изпити и държавния изпити по професия	23
Фигура 19. Дял на отпадналите ученици	24
Фигура 20. Удовлетвореност от придобитата професионална квалификация	25